

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის

ბრძანება № 814

დ. თბილისი, 2008 წ. 25 09

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების სტრატეგიისა და 2009-2011 წლების სამოქმედო გეგმის დამტკიცების შესახებ

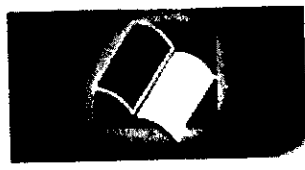
“სოციალური განათლების შესახებ” საქართველოს კანონის მე-2 მუხლის “ე” პუნქტის და მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტის “თ” ქვეპუნქტის შესაბამისად, ინკლუზიური სწავლების დამკვიდრების მიზნით, საქართველოს მთავრობის 2004 წლის 21 მაისის №37 დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს დებულების“ მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტის „დ“ ქვეპუნქტის, მე-3 მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტების თანახმად,

ვბრძანებ:

1. დამტკიცდეს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს “სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2009-2011 წლებისათვის” დანართის შესაბამისად.
2. დაეწიოს კანცელარიას ბრძანების გაცნობა დაინტერესებული პირებისათვის.

მინისტრი

გიორგი ნოდია

*სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე
ბავშვთა განათლების სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2009-
2011 წლებისთვის*

თბილისი

2008

გამოყენებულ ტერმინთა განმარტება

დამატებითი ინდივიდუალური მუშაობა - ეროვნული და სასკოლო სასწავლო გეგმებით დადგენილი გაკვეთილების (საათების) გარდა, მასწავლებლის მუშაობა ეროვნული გეგმის მიზნების მისაღწევად.

დროებითი დამხმარე კლასები - გულისხმობს მოსწავლეთა საგანმანათლებლო საჭიროებების შესაბამისად დროებით შექმნილ დამხმარე კლასებს, სადაც მოსწავლეებს შესაძლებლობა ეძლევათ დაძლიონ სწავლის პროცესში აღმოცენებული სირთულეები. მაგ. ჩამორჩენა გარკვეულ საგანში ავადმყოფობისა ან სხვა მიზეზის გამო, დამატებითი მეცადინეობები და სხვ. დამხმარე კლასების არსებობის აუცილებლობა ქრება მაშინ, როდესაც ყველა მოსწავლე დაძლიებს სწავლის სირთულეებს.

დღის მოვლის ცენტრი - შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის მინისტრის ბრძანებით დამტკიცებული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა ინტეგრაციისა და ადაპტაციის ხელშეწყობის სახელმწიფო პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებს სხვადასხვა პროფილის დღის ცენტრების განვითარებას, რაც ხელს შეუწყობს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა (მათ შორის ბავშვთა) ინდივიდუალურ განვითარებას და მათ ჩართვას საზოგადოებრივ ცხოვრებაში.

ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა (ისგ) - არის წერილობით გაფორმებული დოკუმენტი, რომლის შინაარსი, მოცულობა და ათვისების წესი სსსმ მოსწავლის აკადემიური მომზადების დონის და ინტერესების შესაბამისად არის შედგენილი. ინდივიდუალურ სასწავლო გეგმას ადგენს, აფასებს და გადახედავს ინკლუზიური სწავლების მულტიდისციპლინური გუნდი, სსსმ მოსწავლის მშობელი და სადაც შესაძლებელია თავად სსსმ მოსწავლე. ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა ეყრდნობა ეროვნულ სასწავლო გეგმას და ითვალისწინებს სსსმ მოსწავლის ყველა საგანმანათლებლო საჭიროებას, ამ საჭიროებების დაკმაყოფილების გზებსა და ყველა დამატებით აქტივობას, რომელიც აუცილებელია ისგ-ით გათვალისწინებული მიზნების მისაღწევად.

ინკლუზიური სწავლება - გულისხმობს ყველა ტიპის სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე მოსწავლეების ჩართვას ზოგადსაგანმანათლებლო სასწავლო პროცესში თანატოლებთან ერთად. ინკლუზიური სწავლება ასევე გულისხმობს სსსმ მოსწავლეების ინდივიდუალური და/ან მოდიფიცირებული სასწავლო გეგმებით სწავლებას.

ინკლუზიური სწავლების მულტიდისციპლინური გუნდი - წარმოადგენს სპეციალისტთა გუნდს, რომლის შემადგენლობაში შედიან: ფსიქოლოგი, ოკუპაციური თერაპევტი,

მეტყველების თერაპევტი, სპეციალური პედაგოგი და ზოგადი განათლების პედაგოგი. მულტიდისციპლინური გუნდის შემადგენლობა შეიძლება იცვლებოდეს საჭიროებების შესაბამისად. გუნდის შემადგენლობაში შეიძლება მოწვეულ იქნან: ნევროლოგი, ფსიქიატრი, სურდო-პედაგოგი და/ან ნებისმიერი სხვა სპეციალისტი. სკოლას სასკოლო შტატში შესაძლებელია ყავდეს მუდმივმოქმედი მულტიდისციპლინური გუნდი. ასევე შესაძლებელია მობილური მულტიდისციპლინური გუნდების არსებობა განათლების სისტემის მართვის ორგანოებთან (სამინისტრო, რესურს-ცენტრი).

ინკლუზიური სწავლების მულტიდისციპლინური გუნდის ფუნქციებია: ა) სსსმ ბავშვების იდენტიფიკაცია და შეფასება. მათი ინდივიდუალური საჭიროებების და შესაძლებლობების განსაზღვრა; ბ) შეფასების საფუძველზე სსსმ ბავშვის საგანმანათლებლო ინტერესის დადგენა და მშობლისათვის რეკომენდაციის გაწევა საგანმანათლებლო დაწესებულების არჩევისთვის; გ) კონსულტაციების გაწევა სკოლებისათვის: ინდივიდუალური სასწავლო გეგმების შემუშავებისა და მათი სასწავლო პრაქტიკაში ეფექტიანი დანერგვისათვის; დ) სკოლების პრაქტიკული და მეთოდოლოგიური დახმარება ინკლუზიური სწავლების დანერგვისა და განვითარების პროექტების განხორციელებაში. სკოლაში ინკლუზიური სწავლების საკითხებზე მომუშავე ჯგუფის ფორმირება. ე) სკოლებში სასწავლო პროცესში ჩართული სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვების აკადემიური და სოციალური მიღწევების მონიტორინგი და შეფასება. ინკლუზიური სწავლების ხელისშემშლელი ფაქტორების გამოვლენა. პრობლემების გადაჭრის ხერხებისა და რეკომენდაციების შემუშავება, სადაც განსაზღვრული იქნება სამომავლო საქმიანობის ეფექტურად განხორციელებისათვის აუცილებელი ქმედებები. ე) სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვების მოძიება რესურს ცენტრების, რაიონული პოლიკლინიკებისა და სოც. უზრუნველყოფის განყოფილებებიდან. არსებული მონაცემთა ბაზების შევსება.

ინტეგრირებული კლასი - სსსმ ბავშვებით დაკომპლექტებული კლასი, რომელიც სწავლობს სპეციალური კორექციული პროგრამით და მდებარეობს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის სივრცეში (შენობაში). ინტეგრირებული კლასის მოსწავლეები ჩართულები არიან ყველა სასკოლო აქტივობაში (ექსკურსია, ზეიმი, გამოფენები და სხვ.), გარდა სასწავლო პროცესისა.

მაქსიმალურად ხელშემწყობი და ნაკლებად შემზღვეველი სასწავლო გარემო ("Least restrictive environment") - გულისხმობს, რომ სსსმ ბავშვების აბსოლუტური უმრავლესობა განათლებას ღებულობს თანატოლებთან ერთად, რომელთაც არ გააჩნიათ სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებები და რომ სსსმ ბავშვების სპეციალურ კლასებსა და სპეციალიზირებულ სკოლებში განაწილება ხდება მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროებები იმდენად მრავალფეროვანი და მძიმეა, რომ მათი დაკმაყოფილება შეუძლებელია ზოგადსაგანმანათლებლო სივრცეში.

მოდულიზირებული სასწავლო გეგმა - ეროვნული სასწავლო გეგმის შემადგენელი ნაწილი, განსხვავებული სასწავლო გეგმა სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე მოსწავლეთათვის.

ნაწილობრივი ინკლუზია - გულისხმობს სსსმ მოსწავლის განსაკუთრებულ საგაკვეთილო განრიგს, რომლის თანახმად სსსმ მოსწავლე ესწრება მხოლოდ მისი ინდივიდუალური სასწავლო გეგმით გათვალისწინებულ გაკვეთილებს.

რესურს ოთახი - არის ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის სივრცეში არსებული ოთახი, რომელიც აღჭურვილია მოსწავლეების სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების დაკმაყოფილების ყველა აუცილებელი მატერიალურ-ტექნიკური საშუალებებით: ადაპტირებული აუჯი, მრავალფეროვანი თვალსაჩინო სასწავლო მასალა, აუდი-ვიდეო აპარატურა, კომპიუტერი, პრინტერი, ქსეროქსი. რესურს ოთახს ემსახურება სკოლის ფსიქოლოგი, სპეციალური პედაგოგი, მეტყველების თერაპევტი და ყველა ის მასწავლებელი, რომელიც სსსმ ბავშვების ინკლუზიური სწავლების პროცესში მონაწილეობს. რესურს ოთახი სსსმ მოსწავლეთა საგაკვეთილო განრიგის შემადგენელი ნაწილია, სადაც მათ შესაძლებლობა ეძლევათ საჭიროებისამებრ დაისვენონ, ინდივიდუალურად და/ან ჯგუფურად იმეცადინონ. სსსმ მოსწავლის რესურს ოთახში ყოფნის ინტენსივობას მისი ინდივიდუალური სასწავლო გეგმა განსაზღვრავს.

სრული ინკლუზია - გულისხმობს სსსმ მოსწავლის საგაკვეთილო განრიგს, რომლის თანახმადაც იგი ესწრება ყველა გაკვეთილს.

სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვი (მოსწავლე) - ყველა ბავშვი რომელიც ხასიათდება: 1. ფიზიკური და გონებრივი განვითარების დარღვევით; 2. მხედველობისა და სმენის დარღვევით; 3. მეტყველების, ქცევისა და ემოციური განვითარების დარღვევით; 4. რომელთაც აქვთ გრძელვადიანი მკურნალობის/ქოსპიტალიზაციის საჭიროება; 5. რომლებიც წარმოადგენენ ეროვნულ უმცირესობებს; 6. რომლებიც არიან სოციალურად დაუცველნი და 7. რომელთაც სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეების გამო საგანმანათლებლო პროცესიდან გარიყვა ემუქრებათ.

სსსმ ბავშვის იდენტიფიკაცია და შეფასება - სსსმ ბავშვის იდენტიფიკაცია გულისხმობს ბავშვის ფსიქიკური განვითარების დარღვევისა და სწავლის სირთულეების აღმოჩენესა და დადგენას, ხოლო შეფასება გულისხმობს ამ დარღვევების ბუნების, ხარისხისა და მიზეზების განსაზღვრას.

სპეციალიზირებული სკოლა - სკოლა, რომელიც ახორციელებს სპეციალურ და კორექციულ საგანმანათლებლო პროგრამებს, აგრეთვე მშობელთა მზრუნველობას მოკლებულ და სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა სააღმზრდელო საქმიანობას.

სპეციალური პედაგოგი - არის უმაღლესი განათლების მქონე პედაგოგი, რომელიც ზედმიწევნით კარგად იცნობს სსსმ ბავშვთა აღზრდის, განვითარების, განათლებისა და საზოგადოებაში მათი ინტეგრაციის საკითხებს. სპეციალურ პედაგოგს შეუძლია ფსიქო-პედაგოგიური სწავლების ტექნიკების პრაქტიკაში გამოყენება, სსსმ მოსწავლეების პედაგოგიური შეფასება და ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შედგენა. აგრეთვე სპეციალური პედაგოგის ფუნქციაა დახმარება აღმოუჩინოს და ასისტირება გაუწიოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პედაგოგებს სსსმ ბავშვების ინკლუზიური სწავლების პროცესში.

ფსიქოლოგის საქმიანობა - გულისხმობს: ფსიქოლოგიური და პედაგოგიური ტესტების ჩატარებას; ტესტების (შეფასების) შედეგების ინტერპრეტაციას; ბავშვის ქცევისა და სწავლასთან დაკავშირებული ყველა ინფორმაციის მოპოვებას, ინტეგრირებასა და ინტერპრეტაციას; კონსულტაციებს გუნდის დანარჩენ წევრებთან იმისთვის, რომ სასწავლო პროცესის დაგეგმვა განხორციელდეს ტესტირების, მშობელთა ინტერვიუების და ქცევის შეფასების შედეგად მოპოვებული ინფორმაციის საფუძველზე და მაქსიმალურად იყოს გათვალისწინებული ბავშვის ყველა საგანმანათლებლო საჭიროება; ფსიქოლოგიური კონსულტირების დაგეგმვასა და წარმართვას სსსმ ბავშვებთან და მათ მშობლებთან; მასწავლებლებთან ერთად ქცევის გაუმჯობესების სტრატეგიების დაგეგმვას.

შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვი (მოსწავლე) - არის ბავშვი, რომლის სტატუსი შეზღუდული შესაძლებლობის კატეგორიის დიაგნოსტიკური კრიტერიუმების მიხედვითაა განსაზღვრული. კერძოდ ბავშვი, რომელსაც დაავადების, ტრავმის, გონებრივი თუ ფიზიკური განვითარების დარღვევის შედეგად დაზიანებული აქვს ორგანიზმის სასიცოცხლო ფუნქციები, რაც განაპირობებს სწავლის უნარის სრულად ან ნაწილობრივ დაქვეითებას ან/და ყოფა-ცხოვრების არსებით გართულებას, რასაც იგი მიჰყავს ქმედითუნარიანობის დროებით ან მუდმივ შეზღუდვამდე და სოციალური დაცვის საჭიროებამდე.

“ინკლუზიური სწავლების პრინციპებზე დაფუძნებული ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლები ყველაზე ეფექტური გზაა დისკრიმინაციული დამოკიდებულებების დაძლევისთვის, კეთილგანწყობილი გარემოს შექმნის, ინკლუზიური საზოგადოების შენებისა და განათლების საყოველთაო მიზნების მისაღწევად”

სალამანკას დეკლარაცია, UNESCO 1994

I. შესავალი

განათლების მიღება ყველა ბავშვის ფუნდამენტური უფლებაა. სახელმწიფო ვალდებულია უზრუნველყოს განათლების ხელმისაწვდომობა და თანაბარი შესაძლებლობები ყველა ბავშვისთვის, მიუხედავად მისი საჭიროებებისა, ეთნიკური, რელიგიური, თუ რასობრივი წარმომავლობისა.

წინამდებარე სტრატეგია შემუშავებულია საქართველოს კონსტიტუციის, ზოგადი განათლების შესახებ საქართველოს კანონის, პროფესიული განათლების შესახებ საქართველოს კანონის, გაეროს ბავშვთა უფლებების კონვენციის, საქართველოს 2008-2009 წლების ეროვნული სასწავლო გეგმისა და განათლება ყველასათვის საერთაშორისო პროგრამის საფუძველზე.

დიდი ხნის განმავლობაში ქართული საზოგადოებისათვის კომოგენურობა განათლების სისტემაში ბუნებრივ მოვლენას წარმოადგენდა, რაც საბჭოთა მემკვიდრეობით გვერგო. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვები (შემდგომში სსსმ ბავშვები) მკაცრად სეგრეგირებული იყვნენ საზოგადოებისაგან და არ კქონდათ შესაძლებლობა მიეღოთ განათლება ზოგადსაგანმანათლებლო სივრცეში თანატოლებთან ერთად. ცვლილებები სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების ბავშვების განათლების სფეროში 1994 წლიდან დაიწყო არასამთავრობო სექტორის მიერ, თუმცა სახელმწიფოს აღნიშნული საკითხი კვლავ ყურადღების მიღმა რჩებოდა.

სსსმ ბავშვების განათლება, როგორც პრიორიტეტი, სახელმწიფოს მიერ აღიარებულ იქნა 2004 წლიდან, როდესაც დაიწყო განათლების სისტემის რეფორმა. ინკლუზიური სწავლების დანერგვას საქართველოში მნიშვნელოვანი ფინანსური და მეთოდოლოგიური დახმარება ნორვეგიის მთავრობამ გაუწია. განათლებისა და მაცნიერების სამინისტროს ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის მიერ განხორციელდა პროექტი: “ინკლუზიური სწავლების დანერგვა თბილისის 10 სკოლაში”, რომელმაც “დიდად შეუწყო ხელი შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე და სოციალურად იზოლირებული ბავშვების საზოგადოებაში ინტეგრირებას”¹. პროექტის შედეგებმა და არასამთავრობო ორგანიზაციების გამოცდილებამ ცხადყო, რომ სახელმწიფოს ესაჭიროება ერთიანი, შეთანხმებული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების სფეროში.

¹ ბავშვის უფლებების კომიტეტის 2007 წლის მონიტორინგის ანგარიში

რომელიც უნდა ასახავდეს აუცილებელ საკანონმდებლო, ადმინისტრაციული და მეთოდოლოგიური ცვლილებებს.

ყველა ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროება მაქსიმალურად უნდა იყოს ასახული განათლების ეროვნული პოლიტიკის დაგეგმვასა და განხორციელებაში. სპეციალური საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების სფეროში ქვეყნები ხელმძღვანელობენ UNESCO-ს "განათლება ყველასათვის" პროგრამით, რომლის მიზანია 2015 წლისათვის ყველა ბავშვს, მიუხედავად მისი საგანმანათლებლო საჭიროებისა, აქონდეს საშუალება:

- ისწავლოს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში საცხოვრებელ ადგილთან ახლოს
- მიიღოს ცოდნა მრავლფეროვანი, მოქნილი, აკადემიური და სოციალურ უნარებზე ორიენტირებული სასწავლო პროგრამების მეშვეობით
- ჩართული იყოს განათლების უწყვეტ პროცესში, სკოლამდელი განათლებიდან სახელობო და პროფესიული განათლებისა და უმაღლესი განათლების ჩათვლით
- სრულფასოვანი მონაწილეობა მიიღოს სკოლისა და საზოგადოებრივი ცხოვრების ნებისმიერ ასპექტში
- იყოს თანასწორუფლებიანი მოსწავლე და მაქსიმალურად განავითაროს საკუთარი პოტენციალი

აღნიშნული გრძელვადიანი მიზნებისკენ სწრაფვით, საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ მრავალმხრივი კონსულტაციების შედეგად² და USAID-ისა და SAVE the CHILDREN-ის მხარდაჭერით შექმნა წარმოდგენილი სახელმწიფო სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2009-2011 წლებისათვის. აღნიშნული პერიოდი განისაზღვრა, როგორც გარდამავალი, მოსამზადებელი ეტაპი სპეციალური საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების გრძელვადიანი მიზნების მისაღწევად. გარდამავალი პერიოდის სტრატეგიის და სამოქმედო გეგმის განხორციელებით სამინისტრო ხელს შეუწყობს სპეციალიზირებული სკოლების მეთოდოლოგიურ და მატერიალურ-ტექნიკურ სრულყოფას და დაიწყებს ინკლუზიური სწავლების³ დანერგვასა და განვითარებას.

სტრატეგიის შექმნისა და დანერგვის მოსამზადებლად სამინისტრო განახორციელებს რამდენიმე აუცილებელ ღონისძიებას. პირველ რიგში, სამინისტრო უარყოფს აქამდე მიღებულ ტერმინოლოგიას და ამკვიდრებს ტერმინს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვი (სსსმბ)⁴. ტერმინის სსსმბ

² სამინისტროს ბავშვზე ზრუნვის დეპარტამენტთან შექმნილი ინკლუზიური სწავლების განვითარების 15 კაციანი სამუშაო ჯგუფი აერთიანებს სამინისტროს, ზოგადსაგანმანათლებლო და სპეციალიზირებული სკოლების, საუნივერსიტეტო განათლების, ადგილობრივი და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციების, და შესლუსული შესაძლებლობის მქონე ბავშვთა შრომლების ორგანიზაციების წარმომადგენლებს.

³ გაერთიანებული ერების განათლების, მეცნიერებისა და კულტურის ორგანიზაციის (UNESCO) მიერ 1990-იან წლებში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების სფეროში ჩატარებულმა კვლევებმა ცხადყო, რომ სსსმბ განათლების ყველაზე წარმატებულ და საერთაშორისოდ აღიარებულ მოდელს ინკლუზიური სწავლება წარმოადგენს. ინკლუზიური სწავლებს არის მიდგომა, რომელიც უზრუნველყოფს ყველა ბავშვისათვის მათი შესაძლებლობებისა და უნარების შესაბამისი განათლების ხელმისაწვდომობას ზოგადი განათლების კონტექსტში, ანუ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში.

⁴ "2005 წლის კანონი ზოგადი განათლების შესახებ" და "საქართველოს 2008-2009 წლების ეროვნული სასწავლო გეგმა"

დამკვიდრება საშუალებას იძლევა განათლების სისტემაში თავიდან იქნას აცილებული ბავშვების დაყოფა შესუღული შესაძლებლობის სტატუსის, სწავლის უნარის, სოციალური მდგომარეობის, ეროვნული მიკუთვნებულობის ან რაიმე სხვა ნიშნის მიხედვით.

შესაბამისად, სამინისტრო სპეციალურ საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე განსაზღვრავს ბავშვებს:

- ფიზიკური და გონებრივი განვითარების დარღვევით
- მხედველობისა და სმენის დარღვევით
- მეტყველების, ქცევისა და ემოციური განვითარების დარღვევით
- რომელთაც აქვთ გრძელვადიანი მკურნალობის/პოსპიტალიზაციის საჭიროება
- რომლებიც წარმოადგენენ ეროვნულ უმცირესობებს
- რომლებიც არიან სოციალურად დაუცველნი
- რომელთაც სწავლასთან დაკავშირებული სირთულეების გამო საგანმანათლებლო პროცესიდან გარიყვა ემუქრებათ

ამასთან, სსსმ ბავშვების სპეციალიზირებული და ინკლუზიური სწავლება არ იქნება წარმატებული და ეფექტური ადეკვატური ადამიანური/პროფესიული, მატერიალურ/ტექნიკური და ფინანსური რესურსებით უზრუნველყოფის გარეშე. ამ ეტაპზე სამინისტრო ასევე წარმოაჩენს სპეციალიზირებულ სკოლებს როგორც საგანმანათლებლო რესურს-ობიექტებს, რომელთაც დაევალება სსსმ ბავშვების განათლების ხელშეწყობა სამინისტროს მიერ შემუშავებული მიდგომების, მეთოდოლოგიებისა და სწავლების ეფექტური სტრატეგიების გაზიარებით.

II. სტრატეგიის პრინციპები და ღირებულებები

სამინისტროს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვების განათლების სტრატეგია ეფუძნება შემდეგ პრინციპებსა და ღირებულებებს:

- განათლების პოლიტიკის ამოხაველი წერტილი ბავშვის საგანმანათლებლო ინტერესია
- ყველა ბავშვისთვის აუცილებელია განათლების მაღალი სტანდარტის უზრუნველყოფა
- ყველა მოსწავლისათვის აუცილებელია თანაბარი შესაძლებლობების უზრუნველყოფა
- ყველა მოსწავლეს უნდა მიეცეს შესაძლებლობა ისწავლოს თანატოლებთან ერთად ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში

III. სტრატეგიის მიზნები

სსსმ ბავშვთა განათლების სტრატეგიის ძირითადი მიზნებია:

- შეიმუშაოს და დანერგოს სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელი
- უზრუნველყოს სსსმ ბავშვებისათვის განათლების ხელმისაწვდომობა

- ხელი შეუწეოს სსსმ ბავშვთა განათლების ხარისხის გაუმჯობესებას სკოლამდელი, დაწყებითი, საბაზო, საშუალო, სახელობო და პროფესიული განათლების დონეზე
- ხელი შეუწეოს სახელმწიფო სექტორებს შორის შეთანხმებული, ერთიანი ხედვის ჩამოყალიბებას

IV. სტრატეგიული პრიორიტეტები

სტრატეგია მოიცავს წინამდებარე 8 პრიორიტეტს:

1. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელის შემუშავება

კონტექსტი და დასაბუთება: ამჟამად საქართველოში სსსმ ბავშვებისთვის არსებობს ფორმალური განათლების მიღების საშუალება სპეციალიზირებულ სკოლებში, ხოლო არაფორმალური განათლებისა - დღის ცენტრებში. ინკლუზიური განათლება ხელმისაწვდომია სსსმ ბავშვების მხოლოდ მცირე ნაწილისათვის, სსსმ ბავშვთა უმრავლესობა კი საერთოდ განათლების გარეშე რჩება. გამონაკლის შემთხვევებში ბავშვები განათლებას შინ ღებულობენ. სამწუხაროდ სსსმ ბავშვების აბსოლუტური უმრავლესობისთვის არ არსებობს საგანმანათლებლო საჭიროებების შეფასების ადეკვატური სისტემა, შესაბამისი სასწავლო გეგმები ან მათი განათლების ხელშემწყობი სასწავლო გარემო. შექმნილი ვითარება მრავალი ფაქტორის ერთობლიობით არის გამოწვეული⁵, რომელთაგან უმთავრესია სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელის არ არსებობა, რომელიც ორიენტირებულია ბავშვის კონკრეტულ საგანმანათლებლო საჭიროებებიდან გამომდინარე მისთვის ოპტიმალური სასწავლო გარემოს შექმნაზე და რომელშიც მკაფიოდ არის განსაზღვრული: **სსსმ ბავშვთა განათლების ყველა შესაძლო ფორმა⁶ და შესაბამისი სტანდარტები.**

იმისთვის რომ ხარისხიანი განათლება ყველა ბავშვისთვის გახდეს ხელმისაწვდომი, უნდა შემუშავდეს სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელი, რომლის დანერგვა და ფუნქციონირება შემდგომში დარეგულირდება ნორმატიული აქტით და დაექვემდებარება მონიტორინგს. სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელი უნდა შეიცავდეს შემდეგ კომპონენტებს:

- სსსმ ბავშვის იდენტიფიკაციისა და მისი საგანმანათლებლო საჭიროებების შეფასების სისტემას;
- სსსმ ბავშვის იდენტიფიკაციისა და შეფასების შედეგებზე დაყრდნობით სასწავლო დაწესებულების/პროგრამის რეკომენდირების კრიტერიუმებს და სისტემას;
- სსსმ ბავშვთა განათლების კედაგოგების (სპეციალური მასწავლებლის) პროფესიულ სტანდარტს;

⁵ Review and analysis of the Inclusive Education Policies and Practice: Assessment of existing situation in Georgia and in other European and non European countries, Report USAID, SAVE the CHILDREN, 2008

⁶ ინკლუზიური სწავლება, სპეციალიზირებული განათლება, არაფორმალური განათლება დღის ცენტრში და შინ განათლება

- ინკლუზიური სწავლების ფორმების (ინტეგრირებული კლასი, სსსმ მოსწავლის ნაწილობრივი ინკლუზია ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესში, სსსმ მოსწავლის სრული ინკლუზია ზოგადსაგანმანათლებლო პროცესში და დროებითი დამხმარე კლასები) განმარტებებსა და მათი დანერგვის სტანდარტულ წესებს შემდეგი აუცილებელი მინიმუმით: საჭირო სერვისების ჩამონათვალი; სასწავლო მასალები და თვალსაჩინოებები; სკოლის ადმინისტრაციისა და მასწავლებლის ცოდნის აუცილებელი დონე ინკლუზიურ სწავლებაში; მასწავლებლისა და ადმინისტრაციის პასუხისმგებლობები, მათი საათობრივი დატვირთვა და სხვა საქმიანობების განსაზღვრა; ურთიერთობა საგანმანათლებლო რესურს-ცენტრებთან; მოთხოვნა დამხმარე პერსონალისადმი და მათი საათობრივი დატვირთვა; და სხვა დამხმარე საშუალებების ჩამონათვალი როგორცაა ტრანსპორტირება, ფიზიკური გარემოს ადაპტირების მინიმუმი და სხვა;
- სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების დაფინანსების მექანიზმებს;
- სსსმ მოსწავლეთა განათლების პროცესის მართვის სტანდარტულ წესებს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის, სპეციალიზირებული სკოლისა და დღის ცენტრის პირობებში. ამ წესებს განეკუთვნება: ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შედგენის, განხორციელებისა და მონიტორინგის წესები; მოსწავლეთა აკადემიური მიღწევების შეფასებისა და მომდევნო საფეხურზე გადაყვანის წესები;
- სსსმ მოსწავლეთა ატესტაციის სისტემას.

ამოცანები: შესაბამისად, აუცილებელია სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფის მიერ შემუშავდეს ზემოთ აღწერილი სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელი და მოხდეს მოცემული მოდელის კომპონენტების სამოქმედო სტრატეგიულ პრიორიტეტებად ჩამოყალიბება.

განხორციელება: აუცილებელია:

- ა) შეიქმნას სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი;
- ბ) ექსპერტთა ჯგუფის მუშაობა უნდა დაეფუძნოს სსსმ ბავშვთა განათლების კვლევებს, მტკიცებულებებსა და საუკეთესო გამოცდილებას;
- გ) ექსპერტთა ჯგუფის მიერ შეიქმნას სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელი და წარედგინოს ის საზოგადოებას განსახილველად, მათ შორის სკოლებს, განათლების რესურს-ცენტრებსა და სამინისტროს;
- დ) ექსპერტთა ჯგუფის მიერ ასევე უნდა შეიქმნას და სამინისტროს გრიფით გავრცელდეს სსსმ ბავშვთა განათლებასთან დაკავშირებული ტერმინოლოგიური ლექსიკონი.

2. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელის დანერგვა

კონტექსტი და დასაბუთება: სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელის, მისი სახელმძღვანელო წესების, იდენტიფიკაციის ინსტრუმენტის, და შესაბამისი რეგულირების მექანიზმების შექმნა და პილოტირება შესაძლებელს გახდის ინკლუზიური სწავლების დანერგვას საქართველოს მასშტაბით და აგრეთვე ამჟამად არსებული ინკლუზიური სწავლების პრაქტიკის გაძლიერებას.

ამოცანა: დაიწყოს სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელის დანერგვა ქვეყნის მასშტაბით.

განხორციელება: საჭიროა:

- ა) საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ხელმძღვანელობით, ექსპერტთა ჯგუფისა და რესურს-ცენტრების დახმარებით, მოხდეს ეროვნული მოდელის სრულყოფილი პილოტირება საქართველოს 9-ვე რეგიონში, შესაბამისი რეგულაციებისა და სახელმძღვანელო წესების დაცვით;
- ბ) იმ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებს, რომელთაც დაწყებული აქვთ ან იწყებენ ინკლუზიური სწავლების დანერგვას, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსგან გამოეყოს პროგრამული გრანტი. ასეთი პროგრამული გრანტები შეიძლება გამოიყოს სკოლაში სპეციალისტის მოსაწვევად, სახელმძღვანელოებისა და თვალსაჩინოებების შესაძენად, სასწავლო გარემოს ადაპტაციისათვის, და სპეციალური დონისძიებებისთვის;
- გ) პილოტირების შედეგები წარედგინოს საზოგადოებას განსახილველად, მათ შორის სკოლებს, განათლების რესურს-ცენტრებსა და სამინისტროს;
- დ) დაიწყოს ეროვნული მოდელის დანერგვა, რისთვისაც შეიქმნას მასწავლებელთა კორპუსის გადამზადების გეგმა, მულტი-დისციპლინარული ჯგუფების შექმნისა და მომზადების გეგმა, სკოლის ადმინისტრაციისა და რესურს-ცენტრების გადამზადების გეგმა;
- ე) განხორციელდეს ზემოთ აღნიშნული გადამზადების გეგმები საქართველოს ყველა სკოლასა და რაიონში;
- ვ) მოხდეს ინკლუზიური სწავლების დანერგვის მონიტორინგი, მომზადდეს მისი ანალიზი და რეკომენდაციები, და შეიქმნას ყოველწლიური ანგარიში.

3. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვთა განათლების რეგულაციები და სახელმძღვანელო წესები

კონტექსტი და დასაბუთება: ეროვნული მოდელის დანერგვა, თავის თავად გულისხმობს ეროვნული მოდელთან ერთად უნდა შემუშავდეს მისი დანერგვისა და ფუნქციონირებისთვის აუცილებელი რეგულაციები, უფლება-მოვალეობათა ნუსხა, და ნორმატიული მოთხოვნები. ასეთი საკვალდებულო აქტების გარეშე შეუძლებელი იქნება ეროვნული მოდელის დანერგვა.

ამოცანა: აუცილებელია ინკლუზიური და სპეციალური სწავლების შესაბამისი რეგულაციების, სახელმძღვანელო წესებისა და დაფინანსების მექანიზმების შექმნა. ეს ცვლილებები უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- ინკლუზიური და სპეციალური სწავლების მართვის სტრუქტურის დადგენა, მასში შემავალი ერთეულების, მოვალეობებისა და ფუნქციების განსაზღვრა;
- ინკლუზიური და სპეციალური სწავლების დაფინანსების მექანიზმების განსაზღვრა;
- ზოგადსაგანმანათლებლო და სპეციალიზირებული სკოლების ადმინისტრაციისა და მასწავლებელთა უფლებებისა და მოვალეობების ნუსხა;
- მშობელთა და/ან მზრუნველთა უფლებებისა და მოვალეობების ნუსხა;

- პროფესიული კადრის მომზადება/გადამზადებისა და სერთიფიცირების წესები და მოთხოვნები;
- სსსმ ბავშვთა მიღების კრიტერიუმებსა და წესს ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში, სპეციალიზირებულ სკოლასა და დღის ცენტრში;
- სსსმ ბავშვთა განათლების მობილურობის წესს, ე.წ. "თავისუფალი მიმოსვლის სისტემის" აღწერას და მისი განხორციელებისათვის საჭირო ნორმატივებსა თუ ღონისძიებებს;
- უწყებათა შორის ურთიერთობისა და კოორდინაციის ეფექტური მექანიზმს

განხორციელება:

- ა) ექსპერტთა ჯგუფის მიერ შეიქმნას შესაბამისი სახელმძღვანელო წესები, რეგულაციები და მოთხოვნები;
- ბ) მოხდეს სახელმძღვანელო წესების, რეგულაციებისა და მოთხოვნების განხილვა მულტი-დისციპლინარული გუნდების, რესურს-ცენტრებისა და სამინისტროს მიერ;
- გ) მოხდეს სახელმძღვანელო წესების, რეგულაციებისა და მოთხოვნების საბოლოო დამტკიცება, გამოქვეყნება, და მიწოდება ყველა სასწავლო დაწესებულებებისა და რესურს-ცენტრებისთვის.

4. სსსმ ბავშვის იდენტიფიკაციისა და მისი საგანმანათლებლო საჭიროებების შეფასების ინსტრუმენტისა და სისტემის დანერგვა

კონტექსტი და დასაბუთება: საქართველოში სსსმ ბავშვის იდენტიფიკაცია და მისი საგანმანათლებლო საჭიროებების შეფასება არ ხდება; სსსმ ბავშვის განათლებასთან დაკავშირებული გადაწყვეტილებები მთლიანად დამოკიდებულია იმაზე, აქვს თუ არა მას შეზღუდული შესაძლებლობის (შშ) მქონე პირის სტატუსი. ასეთი მიდგომით სახელმწიფო პოლიტიკის დაგეგმვამ შეიძლება განაპირობოს რესურსების არასწორი გადანაწილება. მაგალითად, შშ სტატუსის მქონე ბევრ ბავშვს, როგორცაა დიაბეტით ან ასთმით დაავადებულები, არა აქვს სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებები⁷; მეორეს მხრივ, ბავშვებს ვისაც აღუნიშნებათ უყურადღებობისა და ჰიპერაქტიურობის სინდრომები, დისლექსია, კითხვის, წერისა თუ მეტყველების სხვა დარღვევები, შშ სტატუსი არა აქვთ, თუმცა სერიოზული საჭიროებები უდგებათ განათლების მხრივ. საგანმანათლებლო საჭიროებების შეფასებას და იდენტიფიკაციას საჭიროებენ აგრეთვე ეროვნული უმცირესობებისა და სოციალურად დაუცველი ფენის ბავშვები (ქუჩის ბავშვები, იძულებით გადაადგილებულნი და სხვა) და ასევე ყველა ის ბავშვი, რომელიც ამათუიმი მიზეზის გამო სირთულეებს აწყდება სწავლის პროცესში.

საგანმანათლებლო საჭიროებების იდენტიფიკაციის არარსებობა მნიშვნელოვნად უშლის ხელს საჭირო საგანმანათლებლო რეკომენდაციების შემუშავებას, და მშობლებს გაურკვეველობაში ტოვებს. ეს უკანასკნელნი ვერ აკეთებენ ინფორმირებულ არჩევანს იმის თაობაზე თუ სად უნდა ისწავლოს ბავშვი: ზოგადსაგანმანათლებლო თუ სპეციალურ სკოლაში, შინ თუ - დღის ცენტრში.

⁷ არასამთავრობო ორგანიზაცია "გადაქარნით ბავშვების" და კოალიცია დამოუკიდებელი ცხოვრებისათვის მიერ 2008 წელს ქუთაისში ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ 142 შშ სტატუსის მქონე ბავშვიდან (5-12 წლამდე ასაკობრივ კატეგორიაში), მხოლოდ 45-ს აღმოაჩნდა სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროება, რომელთაგან 22 ბავშვი არ დადიოდა სკოლაში.

დღეს არსებული სპეციალიზირებული სკოლების საგანმანათლებლო მუშაობა ასევე საგრძნობლად არის შეფერხებული სწორედ საჭიროებების ინდენტიფიკაციის სისტემის არარსებობის გამო.⁸ აქ ვერ ხორციელდება ბავშვების მიღება რაიმე სტანდარტული, სამართლიანი, და ყველასთვის მისაღები სისტემით; ასევე შეუძლებელია განისაზღვროს ბავშვის შესაძლებლობები და შემუშავდეს მისი სწავლების ინდივიდუალური გეგმა.

საგანმანათლებლო საჭიროებების ინდენტიფიკაციის სისტემის არქონის გამო, ასევე ფერხდება ბავშვის განათლებისა და განათლების პროგრესის შეფასების სისტემის შექმნა, რომლის არარსებობა თავისთავად შეუძლებელს ხდის სწავლების შედეგების ობიექტურ შეფასებასა და ბავშვის თავისუფალი მიმოსვლის სისტემის დანერგვას საგანმანათლებლო სივრცეში.

ამოცანები: შესაბამისად, აუცილებელია:

1. შეიქმნას ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროებების შეფასების ვალიდური და სტანდარტიზებული ინსტრუმენტი, რომელიც გამოყოფს ბავშვის უნარების და შესაძლებლობების ძლიერ და სუსტ მხარეებს და შეაფასებს ა) ბავშვის უმაღლეს ფსიქიკურ ფუნქციებს, როგორცაა აღქმა, ყურადღება, მეხსიერება და მეტყველება ბ) აკადემიურ ფუნქციებს, როგორცაა წერა, კითხვა, თვლა, გ) მოტორულ და ემოციურ ფუნქციებს და დ) ადაპტირების, თვითმომსახურების, ყოფისა და სოციალურ უნარებსა და ქცევებს;
2. ქვეყნის მასშტაბით ასეთი ინსტრუმენტის შექმნა და დანერგვა შექმნის იმის შესაძლებლობას, რომ: თითოეული მოსწავლე მაქსიმალურად ჩაერთოს საგანმანათლებლო პროცესში; ეფექტურად დაიგეგმოს სსსმ ბავშვების განათლების ხელშემწყობი პროგრამები; გაუმჯობესდეს ინკლუზიური სწავლების დაფინანსების მექანიზმი; და შეიქმნას სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა ზუსტი მონაცემთა ბაზა;
3. შემუშავდეს სსსმ ბავშვების ინდენტიფიკაციისა და შეფასების რეგულაციები და პროცედურები. განისაზღვროს სსსმ სტატუსის დადგენის პასუხისმგებელი და უფლებამოსილი ჯგუფები.

განხორციელება: აუცილებელია:

- ა) სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფის მიერ, სხვადასხვა არსებული ტესტების განხილვისა, ადაპტაციის და სტანდარტიზაციის საფუძველზე შეიქმნას სსსმ ბავშვთა საჭიროებების ინდენტიფიკაციის ინსტრუმენტი, და მისი დანერგვის მეთოდები. წარედგინოს ის საზოგადოებას განსახილველად, მათ შორის სკოლებს, საგანმანათლებლო რესურს-ცენტრებსა და სამინისტროს;
- ბ) მოხდეს ინსტრუმენტის პილოტირება საქართველოს 9-ვე რეგიონში;
- გ) დამტკიცდეს სსსმ ბავშვთა ინდენტიფიკაციისა და მათი განათლების საჭიროებების შეფასების ინსტრუმენტის საბოლოო, ტესტირებული ვარიანტი და დაიწყოს მულტიდისციპლინარული ჯგუფების მიერ ამ ინსტრუმენტის შესწავლა და დანერგვა;
- დ) შეიქმნას (ხოლო სადაც არსებობს, განმტკიცდეს) მულტი-დისციპლინური ჯგუფები საქართველოს ყველა საგანმანათლებლო რესურს ცენტრთან, რათა შემდგომში მათ დაეკისროს შემდგომი ფუნქციები:

⁸ საქართველოში სულ 13 სპეციალიზირებული სკოლაა

- სსსმ ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროებების იდენტიფიკაციისა და შესაბამისი განათლების ფორმის რეკომენდება
 - სსსმ ბავშვის უნარებისა და ცოდნის შეფასება
- ე) ინდივიდუალური სასწავლო გეგმის შემუშავებაში პედაგოგების ხელშეწყობა;
- ვ) ბავშვის საგანმანათლებლო მიღწევების მონიტორინგი;
- ზ) ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლისთვის დახმარების გაწევა მულტიდისციპლინარული ჯგუფების ჩამოყალიბებაში და მათი პროფესიული განვითარების ხელშეწყობა;
- თ) გაძლიერდეს დღეს ფუნქციონირებადი მუტი-დისციპლინარული ჯგუფების საქმიანობა რათა მათ შეძლონ სსსმ ბავშვების განათლების ეროვნული მოდელის დანერგვა მათ მიერ პილოტირებულ სკოლებში და ხელი შეუწყონ პილოტირებას სხვა, მინიმუმ სამ მიმდებარე სკოლაში.

5. საუნივერსიტეტო განათლება და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება

კონტექსტი და დასაბუთება: განათლების სისტემა სსს განათლების სპეციალისტების სერიოზულ დეფიციტს განიცდის. განათლების სისტემას არ ყავს საკმარისი რაოდენობისა და შესაბამისი კვალიფიკაციის სპეციალური განათლების პედაგოგები, ფსიქოლოგები და მეტყველების თერაპევტები. არსებული სიტუაცია ბევრი ფაქტორის ერთობლიობით არის გამოწვეული, რომელთაგან ყველაზე მნიშვნელოვანია ზოგადად, მასწავლებლის პროფესიის დაბალი სოციალური სტატუსი და არასაკმარისი ანაზღაურება.

ამოცანა: ინკლუზიური და სპეციალური სწავლების კადრების ძლიერი სკოლის შექმნა საქართველოში და სპეციალური პედაგოგის პროფესიული სტანდარტის შექმნა.

ინკლუზიური და სპეციალური სწავლების ჰუმანური და საქართველოსთვის ახალი მიდგომების დასანერგად საჭიროა ამ დარგის სპეციალისტების მომზადების ხანგრძლივმოქმედი პროგრამების შემუშავება. მხოლოდ საკმარისი რაოდენობის და კარგად განათლებული სპეციალისტების მეშვეობით იქნება შესაძლებელი იმ მიდგომების დანერგვა, რომლებიც აღიარებულია გაეროს კონვენციებით და სხვა ქვეყნებში დიდი ხანია წარმატებით სრულდება.

განხორციელება: უნივერსიტეტებისა და სამინისტროს თანამშრომლობით შეიქმნას სამუშაო ჯგუფი, რომელიც იმუშავებს შემდეგი საკითხებზე:

- განათლების საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამებში დაინერგოს და/ან გაძლიერდეს სსსმ ბავშვებთან მუშაობისთვის აუცილებელი საგნების სწავლება; შემოტანილ იქნას სავალდებულო მოდულის სახით ინკლუზიური და სპეციალური განათლების საფუძვლების სწავლება; შექმნას ახალი მოდულები და სახელმძღვანელოები, მათ შორის მეთოდოლოგიური სასწავლო მასალები
- შეიქმნას სპეციალური სწავლების საუნივერსიტეტო პროგრამა შესაბამისი ხარისხის (სპეციალური სწავლების პედაგოგი ან სპეციალისტი) მინიჭებით
- შეიქმნას სპეციალური სწავლების პედაგოგის პროფესიული და საგანმანათლებლო სტანდარტები და სერტიფიკაციის სისტემა; დაინერგოს აქსელირებული სასერტიფიკატო ტრენინგები

- სპეციალური პედაგოგიკის სპეციალისტებად გადამზადების აკრედიტირებული პროგრამის/კურიკულუმის მომზადება; ახალი მოდულებისა და სახელმძღვანელოს შედგენა
- დაინერგოს სავალდებულო ტრენინგ კურსები სპეციალიზირებული სკოლების პედაგოგთა პროფესიული განვითარებისათვის
- დაინერგოს სავალდებულო ტრენინგ კურსები ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პედაგოგებისათვის სსსმ ბავშვების განათლების პრინციპებისა და პრაქტიკის გაცნობისათვის
- დაინერგოს ინტენსიური კვალიფიკაციის ამადლების ტრენინგები იმ სკოლებში, სადაც ინკლუზიური სწავლება დანერგილია ან ინერგება
- ზოგადი და სპეციალური განათლების მასწავლებლის პროფესიის პოპულარიზაცია
- კოორდინაციის და ერთობლივი მუშაობის გაძლიერება ინკლუზიური ზოგადსაგანმანათლებლო და სპეციალურ სკოლებსა და უნივერსიტეტის განათლების ფაკულტეტებს შორის, სტუდენტების სავალდებულო პრაქტიკის დაგეგმვასა და განხორციელების მიზნით

6. სპეციალიზირებულ სკოლებში სწავლების ხარისხი გაუმჯობესება

კონტექსტი და დასაბუთება: სახელმწიფო სსსმ ბავშვების ინკლუზიურ სწავლების პრიორიტეტულობის აღიარების პარალელურად აცნობიერებს, რომ ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლა ვერ უზრუნველყოფს ყველა სახის საგანმანათლებლო საჭიროების დაკმაყოფილებას. სპეციალური (არაინკლუზიური) სწავლების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა აუცილებელია სპეციალიზირებული სკოლების საშუალებით. საქართველოს 13 სპეციალიზირებულ სკოლაში 926 მოსწავლეა. მათი დაფინანსება ხდება ვაუჩერული წესით. არსებული სპეციალიზირებული სკოლები როგორც წესი მცირეკონტიგენტიანია, რაც დაფინანსების არსებული მექანიზმების პირობებში ქმნის ბავშვთა რაოდენობის მექანიკური ზრდის მოტივაციას და ბადებს ნეგატიურ დამოკიდებულებას ინკლუზიური სწავლების მიმართ, რამეთუ მოსწავლის შესაძლო გადასვლა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლაში მისი ვაუჩერის დაკარგვას ნიშნავს⁹.

სკოლების უმრავლესობა საკმაოდ მძიმე მდგომარეობაშია როგორც მატერიალურ - ტექნიკური, ასევე მეთოდოლოგიური განვითარების თვალსაზრისით. სწავლების მეთოდები თითქმის არ შეეცვლილა 1960-იანი წლების შემდეგ. აღინიშნება სასწავლო მასალების, სახელმძღვანელოების (განსაკუთრებულად ძვირად ღირებული ბრაილის შრიფტის) და თვალსაჩინოებების მნიშვნელოვანი დეფიციტი, რომ არაფერი ვთქვათ თანამედროვე ტექნიკურ აღჭურვილობაზე. პედაგოგებს უჭირთ ერთიან ეროვნულ სასწავლო გეგმაზე მორგებული, მოდიფიცირებული პროგრამის შემუშავება თანამედროვე მეთოდების და ინსტრუქციების სიმცირის გამო. ყოველივე ზომით აღნიშნული ცალსახად აყენებს პედაგოგებისათვის ტრენინგებისა და პროფესიული განვითარების კურსების დანერგვის აუცილებლობას.

⁹ Review and analysis of the Inclusive Education Policies and Practice: Assessment of existing situation in Georgia and in other European and non European countries. Report USAID, SAVE the CHILDREN, 2008

მსოფლიოს ბევრ ქვეყანაში სპეციალიზირებული სკოლები არის მთავარი რესურსი ინკლუზიური სწავლების განვითარების ხელშეწყობისათვის. სწორედ ისინი ლიდერობენ სწავლების სტრატეგიების, ადაპტირებული კურიკულუმებისა და ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროებებისადმი ინდივიდუალური მიდგომების ცოდნისა და გამოცდილების კუთხით. აუცილებელია სპეციალიზირებულ სკოლებს საქართველოშიც ამგვარი ფუნქცია მიენიჭოთ.

ამოცანა: განათლების ხარისხის გაუმჯობესება სპეციალიზირებულ სკოლებში რათა ისინი მომავალში გადაიქცნენ ინკლუზიური განათლების რესურს-ობიექტებად

განხორციელება: შექმნილი ვითარების დაძლევისთვის უნდა მოხდეს სპეციალიზირებული სკოლებისათვის სასწავლო პროცესის გაუმჯობესებისა და ახალი მეთოდოლოგიების შემუშავება/დანერგვის მხარდაჭერის პროგრამის განხორციელება. პროგრამის ფარგლებში უნდა მოხდეს.

- სპეციალიზირებული სკოლების საჭიროებების კვლევა განათლების ხარისხის თვალსაზრისით;
- არსებული მეთოდოლოგიების ეფექტურობის შეფასება და თანამედროვე მეთოდების (და შესაბამისი სპეციალისტების) მოძიება;
- სპეციალიზირებულ სკოლებში ექსპერიმენტული კლასების დანერგვა ახალი მეთოდებისა და მიდგომების აპრობაციისათვის;
- სპეციალიზირებული სკოლებისთვის ეროვნული კურიკულუმის მოდიფიკაციის, გამარტივებისა და ინდივიდუალური სასწავლო გეგმების შედგენის მეთოდური სახელმძღვანელოების მომზადება თითოეულ შემდეგ დარგში: გონებრივი განვითარების დარღვევები, სმენისა და მხედველობის პრობლემები, კომუნიკაციის სირთულეები და სხვა;
- მოსწავლეების შეფასების შედეგებზე დაყრდნობით ინდივიდუალური სასწავლო გეგმების შემუშავების მეთოდებისა და ტექნიკების დანერგვა;
- ინტეგრირებული სწავლების მოდელების და სტრატეგიების დანერგვა შემეცნებითი, აკადემიური, კომუნიკაციის და ფუნქციური უნარების განვითარებისთვის;
- აკადემიური მიღწევებისა და პროგრესის შეფასების სისტემის დანერგვა;
- სპეციალიზირებული სკოლებისთვის და დღის მოვლის ცენტრებისათვის არაფორმალური განათლების ექსტრა-კურიკულური საქმიანობის გეგმების შემუშავება;
- სპეციალიზირებულ სკოლასა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლას შორის თანამშრომლობის დანერგვა ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობის მიზნით;
- სპეც-სკოლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლება.

7. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვთა ადრეული განათლება

კონტექსტი და დასაბუთება: საყოველთაოდ აღიარებულია, რომ ბავშვის სპეციალურ საგანმანათლებლო საჭიროებათა ადრეული იდენტიფიკაცია და

რეაბილიტაცია გადამწყვეტ როლს თამაშობს მის შემდგომ განვითარებაში. ასეთი ინტერვენცია სკოლამდელ ასაკში (0-დან 5 წლამდე) ასევე საშუალებას იძლევა საგრძნობლად შემცირდეს ბავშვის შემდგომი საგანმანათლებლო საჭიროებები.

ამოცანა: სსსმ ბავშვთა ადრეული განათლების პროგრამის შემუშავება, რათა შეძლებისდაგვარად ადრე დაიწყოს ბავშვის განვითარებისა და განათლების სტიმულირება.

განხორციელება: საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებულ იქნა ადრეული ასაკის ბავშვთა განვითარების საქართველოს ეროვნული სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2007-2009 წლებისთვის. მოცემულ გეგმაში დასახულმა ღონისძიებებმა უნდა უზრუნველყოს ხარისხიანი სკოლამდელი განათლების ხელმისაწვდომობა, სამართლიანობა, და ინკლუზიურობა.

იმისათვის, რომ სსსმ ბავშვების ადრეული ინკლუზიური სწავლება ეფექტურად წარიმართოს აუცილებელია: 1. ბავშვთა ადრეული განვითარების მოდელების დანერგვა 2. სსსმ ბავშვების ადრეული განათლების პროგრამების ხელშეწყობა სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებში; 3. სსსმ ბავშვების ადრეული განათლების მეთოდის და სახელმძღვანელოს შემუშავება. 4. შემუშავდეს სსსმ ბავშვების ადრეული ინტერვენციისა და განათლების ცენტრებიდან სკოლაში გადაყვანის წესი და პროცედურები.

სსსმ ბავშვთა ადრეული ინტერვენციისა და განათლების ეფექტურობისათვის მნიშვნელოვანია დამყარდეს პირდაპირი კავშირი და კოორდინირებული მუშაობა ადრეული ინტერვენციისა და განათლების ცენტრებს, საბავშვო ბაღებს, სპეციალიზირებულ და ინკლუზიურ სკოლებს შორის.

8. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა სახელობო განათლება

კონტექსტი და დასაბუთება: შესლუღული შესაძლებლობის მქონე პირთა სახელობო განათლება და დასაქმება სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს ნებისმიერ ასაკობრივ ჯგუფში. სპეციალიზირებული სკოლები და დღის ცენტრები დიდი რაოდენობით 18-დან 28 წლამდე ახალგაზრდებს მოიცავს. მაგალითად, თბილისის გონებრივი განვითარების დარღვევების მქონე ბავშვების №198 საჯარო სკოლის 139 მოსწავლიდან 34 არის 17-დან 28 წლამდე ასაკისა¹⁰. ასეთი სიტუაცია, გარდა იმისა რომ დამატებით სახელმწიფო რესურსებს მოითხოვს, ასევე აფერხებს თვითონ ახალგაზრდებში დამოუკიდებლად ცხოვრების ჩვევების განვითარებას, მათ თვითრეალიზაციასა და ინტეგრაციას.

ამოცანა: შექმნილი ვითარების გამოსწორების მიზნით აუცილებელია დაინერგოს სსსმ ბავშვთა სახელობო განათლების სისტემა როგორც სპეციალიზირებულ ასევე ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებსა და პროფესიული განათლების ცენტრებში.

განხორციელება: საქართველოში 2006 წლიდან დაიწყო სახელობო განათლების აღორძინება. 2007 წელს განათლების სამინისტრომ წამოიწყო სახელობო განათლების ინტეგრირების ინიციატივა, რაც გულისხმობს მეთერთმეტე-

¹⁰ Review and analysis of the Inclusive Education Policies and Practice: Assessment of existing situation in Georgia and in other European and non European countries, Report USAID, SAVE the CHILDREN, 2008

მეთორმეტე კლასებში არჩევით საგნებად სახელობო განათლების კურსების დანერგვას.

სახელობო სწავლების ხელშეწყობის პროგრამა ითვალისწინებს რომ 2008-09 სასწავლო წელს ასეთი სწავლება საქართველოს 40-მდე სკოლაში დაინერგება; შემდგომში ეს რაოდენობა გაიზრდება. დაფინანსება მოხდება პროგრამული გრანტის ფორმით, საკონკურსო საფუძველზე, სკოლების მიერ სამინისტროში წარმოდგენილი სახელობო განათლების განვითარების კონცეფციის საფუძველზე.

სსსმ ბავშვთა სახელობო განათლება უნდა გახდეს სრულიად ინტეგრირებული განათლების სამინისტროს ამ ინიციატივასთან. საგრანტო განაცხადის შეფასების ერთი-ერთი მნიშვნელოვანი კრიტერიუმი უნდა იყოს მისი ინკლუზიურობის შეფასება და იმის დადგენა, თუ რამდენად პასუხობს პროგრამა სსსმ ბავშვთა სახელობო განათლების საჭიროებებს; გათვალისწინებულ უნდა იყოს სსსმ ბავშვთა ინდივიდუალური შეფასებისა და სასწავლო გეგმის შედგენის თავისებურებანი და საჭირო რესურსები (ადამიანური რესურსების ჩათვლით).

გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია, რომ მოხდეს ინკლუზიური ტიპის სახელობო განათლების სახელმძღვანელოებისა და ტრენინგ-პროგრამების შემუშავება სადაც სსსმ მოსწავლეებს და მათ თანატოლებს შესაძლებლობა ექნებათ ერთად ისწავლონ და განიცადონ პროფესიული ზრდა. აგრეთვე აუცილებელია მჭიდრო კოორდინაციის დანერგვა სპეციალურ და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებსა და პროფესიული განათლების ცენტრებს შორის მოსწავლეების პროფესიულ განათლებით უზრუნველყოფის მიზნით, რაც პროფესიული გამოცდილებისა და დარგობრივი ექსპერტიზის ურთიერთგაცვლას ითვალისწინებს. უკვე არსებულმა სახელმწიფო პროფესიული განათლების ცენტრებმა უნდა გაითვალისწინონ სსსმ მოსწავლეთა პროფესიული განათლების საჭიროებები და ისე დაგეგმონ თავიანთი კურიკულუმები, რომ მოხდეს სსსმ ბავშვების პროფესიული განათლების პროგრამებით უზრუნველყოფა, შესაბამისი მეთოდოლოგიების დანერგვა და პროფესიული განათლების ცენტრების ფიზიკური გარემოს ადაპტაცია.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო აღიარებს, რომ განათლების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა და ხელსაყრელი სასწავლო გარემო პირობების შექმნა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ ბავშვებისთვის, რომელნიც სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების გამო ან საერთოდ საგანმანათლებლო პროცესის მიღმა რჩებიან ან არაადეკვატურ განათლებას იღებენ. იმისათვის, რომ ყველა ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროება სრულყოფილად იქნას ასახული განათლების პოლიტიკის დაგეგმვასა და განხორციელებაში საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ განსაზღვრა სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა განათლების სტრატეგიული პრიორიტეტები და შეიმუშვა 2009-2011 წლების სამოქმედო გეგმა სტრატეგიის განხორციელების უზრუნველყოფისათვის.

სამოქმედო გეგმა

პრობლემა	აქტიუბა	ინდიკატორი	შედეგი	შემსრულებელი	წელი
<p>1. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელის შემუშავება</p>	<p>1.1 სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფის შექმნა</p>	<p>1. კონკურსის წესით შერჩეულია ექსპერტთა ჯგუფი (არაუმეტეს 11 ექსპერტისა) 2. ჯგუფმა დაიწყო მუშაობა</p>	<p>დაახლოებით მიზნებისა და ამოცანების მაღალ პროფესიულ დონეზე განხორციელება</p>	<p>განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	<p>2009</p>
<p>1.2 სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელის შექმნა და განახილველად სკოლებისთვის, განათლების რესურს-ცენტრებისა და სამინისტროსთვის წარდგენა</p>	<p>1. სსსმ ბავშვთა განათლების ეროვნული მოდელი შემუშავებულია</p>	<p>შსსმმ განათლება საქართველოს მასშტაბით მოხდება ერთიანი ეროვნული მოდელის, ანუ მაღალი სტანდარტის შესაბამისად</p>	<p>სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი და სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	<p>სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009</p>
<p>1.3 სსსმ ბავშვთა განათლება, სან დაკავშირებული ტერმინოლოგიური ლექსიკონის შექმნა და სამინისტროს გროფით გაერო/კვლევა</p>	<p>1. ტერმინოლოგიური ლექსიკონი დაბეჭდილია 5.000 ეგზემპლარად; 2. ლექსიკონი დარიგებულია საქართველოს საგანმანათლებლო რესურს ცენტრებსა და სკოლებში</p>	<p>შსსმმ განათლების დარგში მომუშავე სპეციალისტები, პედაგოგები, მშობლები მიიღეს საქართველოს მასშტაბით გაეცნობიან უახლეს და სახელმწიფოს მიერ აღიარებულ ცნებებს და ტერმინებს</p>	<p>სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი ეროვნული სასწავლო ბეჭდებისა და შეფასების ცენტრი</p>	<p>სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009</p>
<p>2. სსსმ ბავშვის იდენტიფიკაციისა და მისი საგანმანათლებლო საჭიროების შეფასების ინსტრუმენტისა და სისტემის დანერგვა</p>	<p>2.1 სსსმ ბავშვთა საჭიროებების იდენტიფიკაციის ინსტრუმენტის შერჩევა, მისი დანერგვის მეთოდების შექმნა და სკოლებისთვის, განათლების რესურს-ცენტრებისა და სამინისტროსთვის წარდგენა</p>	<p>1. სსსმ ბავშვთა საჭიროებების იდენტიფიკაციის ინსტრუმენტი მუშავდება 2. შედეგები კვარტალურად წარედგინება სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტს 3. ჩატარდა საბოლოო</p>	<p>თითოეული მოსწავლე მოექცევა საგანმანათლებლო პროცესის ცენტრში, ეფექტურად დაიგეგმება სსსმ ბავშვების განათლების ხელ შეწყობი პროგრამები; გაეუმჯობესდება ინკლუზიური განათლების</p>	<p>სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	<p>2009-2010</p>

	<p>დაფინანსების შექანიზმი; და განვითარდება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა ზუსტი მონაცემთა ბაზა.</p>	<p>არეზენტაცია და იმსტრუმენტი წარედგინა სკოლებს, განათლების რესურს-ცენტრებსა და სამინისტროს</p>	<p>დაფინანსების შექანიზმი; და განვითარდება სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროებების მქონე ბავშვთა ზუსტი მონაცემთა ბაზა.</p>	<p>2010</p>
<p>2.2 ხსსმ ბავშვთა საჭიროებების ინტეგრირების იდეტიფიკაციის ინსტრუმენტის პილოტირება საქართველოს 9-ე რეგიონში</p>	<p>ინსტრუმენტის პილოტირება განხორციელდა საქართველოს 9 რეგიონში</p>	<p>ინსტრუმენტის პილოტირება განხორციელდა საქართველოს 9 რეგიონში</p>	<p>ინსტრუმენტის პილოტირება განხორციელდა საქართველოს 9 რეგიონში</p>	<p>2010</p>
<p>2.3 ხსსმ ბავშვთა ინტეტიფიკაციის და განათლების საჭიროებების შეფასების ინსტრუმენტის საბოლოო დამტკიცება და მულტიდისციპლინარული ჯგუფების მიერ ამ ინსტრუმენტის შესწავლისა და დანერგვის დაწყება</p>	<p>შეესწავლება ხსსმ ბავშვთა ინტეტიფიკაციის და განათლების საჭიროებების შეფასების სტანდარტიზირებული ინსტრუმენტი და მისი გამოყენების სახელმძღვანელო</p>	<p>1. მოხდება ხსსმ ბავშვების ადამკატორი იდენტიფიკაცია და შეფასება, შესაბამისად ემპირურად დაიბეჭდება სასწავლო პროცესი და გაზომვადი გახდება ბავშვის აკადემიური, თუ სოციალური მიღწევები. 2. ხელსშეწყობის დარგში მომუშავე სპეციალისტთა კვალიფიკაციის ამაღლებას და პროფესიუ განვითარებას</p>	<p>1. მოხდება ხსსმ ბავშვების ადამკატორი იდენტიფიკაცია და შეფასება, შესაბამისად ემპირურად დაიბეჭდება სასწავლო პროცესი და გაზომვადი გახდება ბავშვის აკადემიური, თუ სოციალური მიღწევები. 2. ხელსშეწყობის დარგში მომუშავე სპეციალისტთა კვალიფიკაციის ამაღლებას და პროფესიუ განვითარებას</p>	<p>2010</p>
<p>3. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე ბავშვთა განათლების რეკომენდაციები და სახელმძღვანელო წესები</p>	<p>3.1 სახელმძღვანელო წესების, რეკომენდაციების შემუშავება</p>	<p>შემუშავებულია სახელმძღვანელო წესების, რეკომენდაციებისა და მოთხოვნების ნუსხა</p>	<p>სსსმ განათლება მთელი საქართველოს მასშტაბით განხორციელდება ერთიანი რეკომენდაციის საფუძველზე და ხელს შეუწყობს არაადამკატორი განათლების, დისკრიმინაციის შემთხვევების თავიდან</p>	<p>2009</p>

		<p>აქილვას და დაეხმარება სკოლებს ეფექტურად დაგეგმონ და წარმართონ სსსმ განათლების პროცესი.</p>	<p>სახელმძღვანელო წესების, რეგულაციებისა და მოთხოვნების დახვეწა</p>	<p>2009</p>	
	<p>1. წარარქულია შემუშავებული სახელმძღვანელო წესების, რეგულაციებისა და მოთხოვნების პროზენტაციის მიღებული რეკომენდაციები წესების დახვეწა</p>	<p>სსსმ განათლება მოელი საქართველოს მასშტაბით განხორციელდება ერთიანი, დამტკიცებული რეგულაციის საფუძველზე და ხელს შეუწყობს:</p> <ul style="list-style-type: none"> არაადამქვრთი განათლების, დისკრიმინაციის შემთხვევების თავიდან აცილებას და დაეხმარება სკოლებს ეფექტურად დაგეგმონ და წარმართონ სსსმ განათლების პროცესი 	<p>სსსმ განათლება მოელი საქართველოს მასშტაბით განხორციელდება ერთიანი, დამტკიცებული რეგულაციის საფუძველზე და ხელს შეუწყობს:</p> <ul style="list-style-type: none"> არაადამქვრთი განათლების, დისკრიმინაციის შემთხვევების თავიდან აცილებას და დაეხმარება სკოლებს ეფექტურად დაგეგმონ და წარმართონ სსსმ განათლების პროცესი 	<p>2009</p>	<p>საქართველოს განათლების და მეცნიერების სამინისტრო</p>
	<p>3.2 სახელმძღვანელო წესების, რეგულაციებისა და მოთხოვნების განხილვა მულტი-დისციპლინარული ბუნდების, რესურს-ცენტრებისა და სამინისტროს მიერ</p>	<p>1. სახელმძღვანელო წესები, რეგულაციებისა და მოთხოვნები დამტკიცებულია სამინისტროს მიერ.</p> <p>2. წესები გამოცემულია ბროშურის სახით 5. 000 შპ შემკლითარად და დარიტებული საწაელო დაწესებულებებსა და რესურს ცენტრებში.</p>	<p>3.3 სახელმძღვანელო წესების, რეგულაციებისა და მოთხოვნების საბოლოო დამტკიცება, გამოქვეყნება, და მიწოდება ყველა სასწავლო დაწესებულებებისა და რესურს-ცენტრებისათვის</p>	<p>2010</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი, ექსპერტთა ჯგუფი, საგანმანათლებლო რესურს-ცენტრები და მულტი-დისციპლინარული</p>
<p>4. ინკლუზიური განათლების ეროვნული დანერგვა</p>	<p>4.1 სსსმ ბავშვების განათლების ეროვნული მოდელის სრულყოფილი პილოტირება საქართველოს 9 რეგიონში, შესაბამისი რეგულაციებისა და</p>	<p>განხორციელებულია სსსმ ბავშვების განათლების ეროვნული მოდელის პილოტირება საქართველოს 9 რეგიონში</p>	<p>განისზღვრება მოდელის ეფექტურობა, შეფასდება მისი ძლიერი და სუსტი მხარეები და გამოიკვეთება სსსმ ბავშვების განათლების ეროვნულ მოდელში</p>	<p>2010</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი, ექსპერტთა ჯგუფი, საგანმანათლებლო რესურს-ცენტრები და მულტი-დისციპლინარული</p>

<p>საქართველოს ყველა რეგიონში და შესაბამისი ტენდერის გამოცხადება პარტნიორების შესარჩევად</p>	<p>პარტნიორი ორგანიზაციისა; 2. საქართველოს 9 რეგიონში ჩატარებული გადამზადების ტენდერები; მასწავლებლების არჩევის 30%ისა, სკოლების 60%ისა და ყველა რესურს ცენტრი</p>	<p>პროფესიული ზრდა, მასწავლებლების კვალიფიკაციის ამაღლება და სსსმ განათლების ხარისხის გაუმჯობესება საქართველოს ყველა რეგიონში</p>	<p>დეკარტამენტი და ტენდერის პრიციპით შერჩეული პარტნიორები</p>	<p>2009</p>
<p>4.5 მულტი-დისციპლინური ჯგუფების ჩამოყალიბება და საქმიანობის დაწყება საქართველოს საგანმანათლებლო რესურს ცენტრებთან;</p>	<p>საქართველოს 15 საგანმანათლებლო რესურს ცენტრთან მუშაობა დაიწყო მულტიდისციპლინური ჯგუფებმა</p>	<p>სსსმ ბავშვებს, მათ მშობლებსა და პედაგოგებს გაეწვიოთ მაღალკვალიფიკაციური მომსახურება სსსმ ბავშვების ხარისხიანი განათლებით უზრუნველყოფისათვის</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეკარტამენტი და საგანმანათლებლო რესურს ცენტრები</p>	<p>2011</p>
<p>4.6 სსსმ განათლების ეროვნული მოდელის დანერგვის მონიტორინგის განხორციელება; მონიტორინგის შედეგების ანალიზის და რეკომენდაციების მომზადება; ყოველწლიური ანგარიშის ფორმის მომზადება</p>	<p>1. განხორციელებულია დანერგვის მონიტორინგი საქართველოს ყველა რეგიონში; 2. მომზადებულია მონიტორინგის შედეგების ანალიზი და რეკომენდაციები; 3. შემუშავებულია ყოველწლიური ანგარიშის ფორმა</p>	<p>სსსმ განათლების ეროვნული მოდელის დანერგვის ყოველწლიური მონიტორინგი შეუწყობს ხელს მის ეფექტურ დანერგვას, აუცილებელი ცვლილებების განხორციელებას და მოდელის შემდგომ დახვეწებას და განვითარებას</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეკარტამენტი</p>	<p>2009</p>
<p>5. საუნივერსიტეტო განათლება და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება</p>	<p>1. კონკურსის წესით შერჩეულია საუნივერსიტეტო განათლებასა და მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებაზე მომუშავე ჯგუფის შექმნა</p>	<p>საუნივერსიტეტო განათლებისა და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეფექტურად დაგეგმვა და განხორციელება</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეკარტამენტი</p>	<p>2009</p>

<p>5.2 სპეციალური პედაგოგის პროფესიული სტანდარტის შემუშავება</p> <p>5.3 ა) განათლების საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამებში, სსსმ ბავშვებთან მუშაობისთვის აუცილებელი საგნების სწავლების დანერგვა და/ან გაძლიერება; ბ) კურიკულუმში ინკლუზიური და სპეციალური სწავლების საფუძვლების საკლდებულო მოდელის ხაზით შეტანა; გ) ახალი მოდულები, სახელმძღვანელოების და მეთოდოლოგიური სასწავლო მასალების მომზადება</p>	<p>მუშაობას</p> <p>1. სპეციალური პედაგოგის პროფესიული სტანდარტი შემუშავებულია</p> <p>1. საბაკალავრო და სამაგისტრო პროგრამებში, დაწესებულა სსსმ ბავშვებთან მუშაობისთვის აუცილებელი საგნების სწავლება</p> <p>2. ინკლუზიური და სპეციალური სწავლების საფუძვლები შემუშავდა კურიკულუმში</p> <p>3. შემუშავებულია ახალი მოდულები, სახელმძღვანელოები და მეთოდოლოგიური სასწავლო მასალები</p>	<p>სპეციალური პედაგოგი სპეციალური განათლების მადალკელოფიციური კატეგორია</p> <p>საქართველოს უმაღლესი განათლების სისტემა უზრუნველყოფს მაღალკვალიფიციური სპეციალისტების მომზადებას სსსმ განათლების სფეროში</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p> <p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი, საუნივერსიტეტო განათლებასა და მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებაზე მომუშავე ჯგუფი ეროვნული სასწავლო ბაზებისა და შეფასების ცენტრი</p>	<p>2009</p> <p>2009-2010</p>
<p>5.4 თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი სპეციალური განათლების პროგრამის შემუშავება</p> <p>5.5 სპეციალური</p>	<p>შემუშავებულია სპეციალური განათლების საუნივერსიტეტო პროგრამა, შესაბამისი კურიკულუმითა და სილაბუსით</p>	<p>თანამედროვე სტანდარტების შესაბამისი სპეციალისტების მომზადება და სპეციალური პედაგოგიური სტუდენტთა დაინტერესება</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი საუნივერსიტეტო განათლებასა და მასწავლებელთა პროფესიულ განვითარებაზე მომუშავე ჯგუფი ეროვნული სასწავლო ბაზებისა და შეფასების ცენტრი</p>	<p>2009</p> <p>2009-2010</p>
<p>5.5 სპეციალური</p>		<p>1. შემუშავებულია სპეც.</p>	<p>1. დამკვიდრდება</p>	<p>2009-2010</p>

<p>პედაგოგიკის სპეციალისტებად გადამზადების აკრედიტირებული პროგრამის/კურიკულუმის მომზადება; ახალი მოდულებებისა და სახელმძღვანელოს შედგენა</p>	<p>პედაგოგიკის სპეციალისტებად გადამზადების აკრედიტირებული პროგრამის/კურიკულუმის მომზადება და სახელმძღვანელო</p>	<p>სპეციალური განათლების პედაგოგის მაღალი პროფესიული სტანდარტი; 2-გაიზრდება მოთხოვნა ცოდნასა და პროფესიულ განვითარებაზე; 3- იმედა მასწავლებლებს შესაძლებლობა ექნება გაიაროს სასერტიფიკაციო ტრენინგი და ტესტირება და გახდეს სპეციალური განათლების კვალიფიცირებული პედაგოგი</p>	<p>გეგმებისა და შეფასების ცენტრი სსსმ ბაგშეთა განათლების მკვლევართა ჯგუფი და ტენდერის პრინციპით შერჩეული პარტნიორები</p>	<p>2009-2010</p>
<p>5.6. საგაყვანილობის ტრენინგ კურსების დანერგვა სპეციალური ხორბული სკოლების პედაგოგთა პროფესიული განვითარებისათვის</p>	<p>დაანერგა 120 საათიანი საგაყვანილობის ტრენინგ კურსები 333 სპეციალური განათლების სკოლის</p>	<p>სპეციალური განათლების სკოლების პედაგოგთა პროფესიული განვითარება და სექც-სკოლებში სწავლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და ტენდერის პრინციპით შერჩეული პარტნიორები</p>	<p>2009</p>
<p>5.7. საგაყვანილობის ტრენინგ კურსების დანერგვა ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პედაგოგებისათვის</p>	<p>დაანერგა 60 საათიანი საგაყვანილობის ტრენინგ კურსები ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლის პედაგოგებისათვის</p>	<p>ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების პედაგოგთა პროფესიული განვითარება, ინკლუზიური სწავლების დანერგვის ხელშეწყობა და ინკლუზიური სწავლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და ტენდერის პრინციპით შერჩეული პარტნიორები</p>	<p>2009</p>
<p>5.8. ინტენსიური ტრენინგების ჩატარება იმ სკოლებში, სადაც ინკლუზიური სწავლება დანერგულია ან იწყება</p>	<p>ჩატარდა 15 საათიანი ინტენსიური ტრენინგები 333 სკოლაში, სადაც ინკლუზიური სწავლება დანერგულია ან იწყება</p>	<p>ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლების პედაგოგთა პროფესიული განვითარება, ინკლუზიური სწავლების დანერგვის ხელშეწყობა და ინკლუზიური სწავლების ხარისხის</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და ტენდერის პრინციპით შერჩეული პარტნიორები</p>	<p>2009</p>

	2009	სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და ტენდერის პრინციპით შეჩვენული პარტნიორები	2009
<p>5.9 ზოგადი და სპეციალური განათლების მასწავლებლების პროფესიის პოპულარიზაცია</p>	<p>გაუმჯობესება ზოგადი და სპეციალური განათლების მასწავლებლების პროფესიის პოპულარიზაციის ზრდა, აბიტურიენტების და სტუდენტების დაინტერესება ახალი სპეციალობებით და საზოგადოების კეთილგანწყობის და ნდობის მიპოვება ინკლუზიური სწავლების დანერგვისათვის</p>	<p>1. დაგეგმილია ზოგადი და სპეც. განათლების მასწავლებლების პროფესიის პოპულარიზაციის ფართო მასშტაბიანი ღონისძიებები 2. მომზადებულია პუბლიკაციები სატელევიზიო რეპორტაჟები და გადაცემები</p>	<p>2009-2011</p>
<p>5.10 კითხვარების და ერთობლივი მუშაობის გაძლიერება ინკლუზიური ზოგადსაგანმანათლებლო და სპეციალურ სკოლებსა და უნივერსიტეტის განათლების ფაქულტეტების შორის, სტუდენტების საველე პრაქტიკის დაგეგმვასა და განხორციელების მიზნით</p>	<p>შსმ ბავშვების განათლების სპეციალისტთა განათლების ხარისხის გაუმჯობესება, სტუდენტების მიერ თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენება და მტკიცებულებებსა და კონკრეტულ შემთხვევებზე დაფუძნებული ცოდნის მიღება</p>	<p>ყოველწლიურად საველე პრაქტიკა გაიარა არანაკლებ 30 სტუდენტმა, როგორც ზოგადსაგანმანათლებლო, ასევე სპეციალიზირებულ სკოლებსა და დღის ცენტრებში</p>	<p>2009</p>
<p>6. სპეციალიზირებულ სკოლებში სწავლების ხარისხი</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	<p>1. დასრულდა სპეციალიზირებული სკოლების საჭიროებების კვლევა; 2. მომზადდა და გამოქვეყნდა კვლევის შედეგები და ანალიზი</p>	<p>2009-2010</p>
<p>6.1 სპეციალიზირებული სკოლების საჭიროებების კვლევა განათლების ხარისხის თვალსაზრისით</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და სსსმ განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>1. დეპარტამენტს წარედგინა შეფასების</p>	<p>2009</p>
<p>6.2 არსებული მეთოდოლოგიების</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების</p>	<p>სპეც. სკოლების მეთოდოლოგიური</p>	<p>2009-2010</p>

<p>უმკმტურობის შეფასება და თანამედროვე მეთოდების (და შესაბამისი სპეციალისტების) მოძიება</p>	<p>ანგარიში 2. მოძიებულ იქნა არანაკლებ 7 სპეციალისტი</p>	<p>განკურთხება და სსსმ განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>დეპარტამენტი და სსსმ განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009</p>
<p>6.3 სპეციალიზირებულ სკოლებში ექსპერიმენტული კლასების დანერგვა ახალი მეთოდებისა და მიდგომების</p>	<p>შექმდა სპეციალიზირებულ სკოლაში გაიხსნა მინიმუმ ერთი ექსპერიმენტული კლასი</p>	<p>სპეც. სკოლების მეთოდოლოგიური განვითარება და სსსმ განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი სსსმ განათლების ექსპერტთა ჯგუფი და სპეციალიზირებული სკოლები</p>	<p>2009</p>
<p>6.4 სპეციალიზირებული სკოლებისთვის ეროვნული კურსკულუმის მოდიფიკაციის, გამართობისა და ინდივიდუალური სასწავლო გეგმების შედგენის მეთოდური სახელმძღვანელოების მომზადება თითოეულ დარგში: გონებრივი განვითარების დარღვევები, სმენისა და მხედველობის პრობლემები, კომუნიკაციის სირთულეები და დარღვევები: გონებრივი განვითარების დარღვევები, სმენისა და მხედველობის პრობლემები, კომუნიკაციის სირთულეები და სხვ.</p>	<p>შემუშავდა და გამოიცა მეთოდური სახელმძღვანელოები თითოეულ დარგში: გონებრივი განვითარების დარღვევები, სმენისა და მხედველობის პრობლემები, კომუნიკაციის სირთულეები და დარღვევები</p>	<p>სპეც. სკოლების მეთოდოლოგიური განვითარება და სსსმ განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრი სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და ტექნიკური პრინციპით შემუშავებული პარტიზორები</p>	<p>2009 2010</p>
<p>6.5 მოსწავლეების შეფასების შედეგებზე დაყრდნობით ინდივიდუალური სასწავლო გეგმების შემუშავების მეთოდებისა და ტექნიკების დანერგვა</p>	<p>სასწავლო გეგმების შედგენის მეთოდები და ტექნიკები დანერგვა სსსმ განათლების ექსპერტთა ჯგუფში დაწესებულებაში</p>	<p>სპეც. სკოლების მეთოდოლოგიური განვითარება და სსსმ განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და ტექნიკური პრინციპით შემუშავებული პარტიზორები სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009</p>
<p>6.6 ინტეგრირებული</p>	<p>ინტეგრირებული</p>	<p>სპეც. სკოლების</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და ტექნიკური პრინციპით შემუშავებული პარტიზორები</p>	<p>2009</p>

<p>სწავლების მოდულების და სტრატეგიების დანერგვა შემცვლად, აკადემიური, კომუნიკაციის და ფუნქციური უზარების განვითარებისთვის</p>	<p>სწავლების მოდულების და სტრატეგიების დანერგვა შემცვლად, აკადემიური, კომუნიკაციის და ფუნქციური უზარების განვითარებისთვის</p>	<p>სწავლების მოდულები და სტრატეგია სსიპ-ს დაწესებულებაში</p>	<p>მეთოდოლოგიური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>პროგრამების დეპარტამენტი და ტენდერის პრინციპით შემუშავებული პარტნიორები სსიპ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009-2010</p>
<p>6.7 აკადემიური მიღწევების და პროგრესის შეფასების სისტემის დანერგვა</p>	<p>აკადემიური მიღწევების და პროგრესის შეფასების სისტემა დანერგვა სსიპ-ს განათლების ექსპერტთა ჯგუფის დაწესებულებაში</p>	<p>სსიპ-ს სკოლების მეთოდოლოგიური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სსიპ-ს სკოლების მეთოდოლოგიური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სსიპ-ს სკოლების მეთოდოლოგიური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009-2010</p>
<p>6.8 სპეციალიზირებული სკოლებისა და დღის მოკლედის ცენტრებისთვის არაფორმალური განათლების ექსპერტთა კურიკულუმი</p>	<p>სსიპ-ს განათლებაში არაფორმალური განათლების ექსპერტთა კურიკულუმი</p>	<p>სსიპ-ს განათლებაში არაფორმალური განათლების ექსპერტთა კურიკულუმი</p>	<p>სსიპ-ს განათლებაში არაფორმალური განათლების ექსპერტთა კურიკულუმი</p>	<p>სსიპ-ს განათლებაში არაფორმალური განათლების ექსპერტთა კურიკულუმი</p>	<p>2009</p>
<p>6.9 სპეციალიზირებული სკოლისა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლას შორის თანამშრომლობის დანერგვა ინკლუზიური სწავლების ხელშეწყობის მიზნით</p>	<p>სსიპ-ს სკოლებიდან ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ყოველწლიურად გადასული არანაკლებ 10 ბავშვისა</p>	<p>სსიპ-ს სკოლებიდან ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში ყოველწლიურად გადასული არანაკლებ 10 ბავშვისა</p>	<p>ინკლუზიური სწავლების დანერგვის ხელშეწყობა და განვითარება</p>	<p>სსიპ-ს ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009</p>
<p>6.10 სსიპ-ს სკოლების მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის განახლება</p>	<p>სსიპ-ს სკოლების მეთოდოლოგიური და მატერიალურ-ტექნიკური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სსიპ-ს სკოლების მეთოდოლოგიური და მატერიალურ-ტექნიკური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სსიპ-ს სკოლების მეთოდოლოგიური და მატერიალურ-ტექნიკური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ხარისხის გაუმჯობესება</p>	<p>სსიპ-ს სკოლების მეთოდოლოგიური და მატერიალურ-ტექნიკური განვითარება და სსიპ-ს განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	<p>2009-2011</p>

<p>7. სპეციალური საგანმანათლებლო საუბრობების მქონე ბავშვთა ადრეული განათლება</p>	<p>7.1 ადრეული განვითარების მოდელის დანერგვა</p>	<p>ყოველწლიურად ადრეული განვითარების პროგრამა განხორციელდა არანაკლებ 20 ოჯახში</p>	<p>ბავშვები უფრო მარტივად ახერხებენ გარე სამყაროსთან ურთიერთობას და უფრო მარტივად ერთვებიან საგანმანათლებლო სისტემაში</p>	<p>2009-2011</p>
<p>7.2 სსსმ ბავშვების ადრეული განათლების პროგრამების ხელშეწყობა სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებში</p>	<p>1. შემუშავებულია სსსმ ბავშვების ადრეული განათლების პროგრამები 2. სსსმ ბავშვების რაოდენობა სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებში ყოველწლიურად არის არანაკლებ 50 ბავშვი</p>	<p>თავიდან იქნას აცილებული ან საგრძნობლად შემცირებული ბავშვის საგანმანათლებლო საჭიროებები</p>	<p>სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი და პარტნიორები</p>	<p>2009-2010</p>
<p>7.3 სსსმ ბავშვების ადრეული განათლების მეთოდების და სახელმძღვანელოს შემუშავება.</p>	<p>შემუშავებულია სსსმ ბავშვების ადრეული განათლების მეთოდური სახელმძღვანელო</p>	<p>სსსმ ბავშვების ადრეული განათლებით დაინტერესებულ ყველა პირსა, თუ დაწესებულებას შესაძლებლობა ექნება გაეცნოს და პრაქტიკაში გამოიყენოს თანამედროვე კვლევებსა და მტკიცებულებებზე დაფუძნებული სსსმ ბავშვების ადრეული განათლების სახელმძღვანელო</p>	<p>სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი ვროკნული სასწავლო მემკვიდრისა და შეფასების ცენტრი</p>	<p>2010</p>
<p>7.4 სსსმ ბავშვების ადრეული ინტერვენციისა და განათლების (ენტრებიდან სკოლაში გადაყვანის წესისა და პროცედურების შემუშავება და დანერგვა</p>	<p>შემუშავებულია და სამინისტროს მიერ დამტკიცებულია სსსმ ბავშვების ადრეული ინტერვენციისა და განათლების (ენტრებიდან სკოლაში გადაყვანის წესისა და პროცედურების შემუშავების წესები და</p>	<p>საყოველთაო წესებისა და პროცედურების განხორციელება უზრუნველყოფს სსსმ ბავშვების მომავალი განათლების სწორ დაგეგმვას, ახალ სასწავლო</p>	<p>სსსმ ბავშვთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	<p>2009</p>

		პროცედურები	<p>ლაწესებულებაში მომზადებულია და უმტკიცებულად გადასცემას</p> <p>სსსმ ბაგშეთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	2009
	<p>75 ადრეული ინტერვენციისა და განათლების ცენტრებს, საბავშვო ბაღებს, სპეციალიზირებულ და ინკლუზიურ სკოლებს შორის პირდაპირი კავშირისა და კოორდინაციის მექანიზმის შემუშავება და დანერგვა</p>	<p>შემუშავებულია და დანერგილია ადრეული ინტერვენციისა და განათლების ცენტრებს, საბავშვო ბაღებს, სპეციალიზირებულ და ინკლუზიურ სკოლებს შორის პირდაპირი კავშირისა და კოორდინაციის მექანიზმის შექმნაში</p>	<p>დაწესებულებაში მომზადებულია და უმტკიცებულად გადასცემას</p> <p>სსსმ ბაგშეთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	2009-2011
<p>8. სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა სახელობო განათლება</p>	<p>8.1 ზოგადსაგანმანათლებლო და სპეციალიზირებულ სკოლებს შორის, პროგრამული გრანტების გაცემა სახელობო განათლების დაწესებულების და განვითარებისათვის</p> <p>8.2 ინკლუზიური ტიპის სახელობო განათლების სახელობო სკოლებისა და ტრენინგ-პროგრამების შემუშავება</p>	<p>ყოველწელიწადს გაცემულია არანაკლებ 10 გრანტი</p>	<p>სსსმ ბაგშეთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტი</p>	2009-2010
<p>8.3 სპეციალური და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებსა და პროფესიული განათლების ცენტრებს</p>	<p>1. შემუშავებულია ტრენინგ-პროგრამები</p> <p>2. გახსნილია და ფუნქციონირებს ინკლუზიური ტიპის სახელობო სკოლების არანაკლებ 20 სახელობო</p>	<p>სსსმ მოსწავლეებს და მათ თანატოლებს შესაძლებლობა ექვებათ ერთად ისწავლონ და განიცადონ პროფესიული ზრდა</p>	<p>სსსმ ბაგშეთა განათლების ექსპერტთა ჯგუფი</p>	2009

	<p>შობის კოორდინაციის დანერგვა მოსწავლეების პროფესიულ განათლებით უზრუნველყოფის მიზნით</p>		<p>ურთიერთ - გაცვლას, სახელმწიფო პროფესიული განათლების ცენტრების კურიკულუმების შორებებს სსსმ მოსწავლეთა პროფესიული განათლების საჯირობებზე, შესაბამისი მეთოდოლოგიების დანერგვას, სსსმ ბავშვების პროფესიული განათლების პროგრამებით უზრუნველყოფას და პროფესიული განათლების ცენტრების ფიზიკური გარემოს ადაპტაციას</p>	<p>პროგრამების დეკარტაგენტი</p>	
--	---	--	---	-------------------------------------	--